

Студент 3 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ЕЛЕКТРОННА ФОРМА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Анотація. Розглянуто сутність електронної форми фінансової звітності, її характер і необхідність впровадження в Україні як обов'язкової. Виділено основні переваги передачі даних за допомогою мережі Інтернет та проблеми на шляху активного використання електронної звітності.

Аннотация. Рассмотрены сущность электронной формы финансовой отчетности, ее характер и необходимость внедрения в Украине в качестве обязательной. Выделены основные преимущества передачи данных с помощью сети Интернет и проблемы на пути активного использования электронной отчетности.

Annotation. The nature of electronic form of financial statements, its character and the need to introduce in Ukraine as mandatory are examined in this article. The main advantages of the data transfer through the Internet and the challenges connected with active use of electronic reporting are identified.

Ключові слова: електронна звітність, веб-технології, обліковий цикл, документообіг, автоматизація, Інтернет.

Подання фінансової звітності в електронному вигляді може вирішити багато проблем паперової роботи, пов'язаних із незручністю та затратами часу. Але через присутні недоліки і непристосованість бухгалтерів звітність за допомогою мережі Інтернет має вузьке коло користувачів, що і визначає актуальність даної теми.

У сучасних умовах вплив інформаційних та комунікаційних технологій на суспільство й бізнес стає все більш помітним. Практика отримання даних про підприємство за допомогою мережі Інтернет стає все більш поширеною. Зокрема, таку інформацію можна отримати з фінансової звітності підприємства, яку воно публікує на своєму веб-сайті або на сайтах фондових бірж. Використання веб-технологій для фінансового звітування набуває глобального поширення.

Електронна форма звітності надає багато переваг користувачам, які приймають рішення на підставі фінансової звітності.

Проблеми формування та подання фінансової звітності в системі електронного документообігу розглядаються у працях багатьох вчених-економістів. Шляхи вирішення зазначених проблем ставали предметом дослідження таких економістів, як: Голов С. Ф., Дипіаза С. А. (молодший), Еклз Р. Дж., Жук В. М., Яремко І. Й. [1 – 3]. Використання Інтернет-подання для полегшення функцій контролю та аналізу стало предметом дослідження Івахненкова С. В. Сердюк А. І. розглядав проблеми подання звітності в Інтернеті. Аналіз дотичних аспектів у питанні подання та оприлюднення звітності (зокрема й фінансової) наведений у працях Грінчука М. С., Тимофєєва В. М., Панаска Ю. І., Шуляренка С. М., Шкурка Є. Л.

Слід відмітити, що більшість дослідників детально розглянули методи формування звітності за допомогою комп'ютерних систем бухгалтерського обліку, методи її обробки та класифікації, визначення основних сутнісних складових, але недостатньо уваги приділено питанням подання та оприлюднення фінансової звітності, що зменшує роль внутрішніх зусиль у залученні додаткових інвесторів або контрагентів у діяльність суб'єкта господарювання та в загальному зменшує сукупний економічний ефект.

Метою даної роботи є розгляд позитивних та негативних сторін електронної форми фінансової звітності, а також проблем їх впровадження. Об'єкт – електронна форма фінансової звітності. Предметом виступає система електронної звітності як елемент обов'язкової фінансової звітності.

На основі фінансової звітності будується захист приватних і суспільних, майнових та фінансових інтересів різних учасників, зацікавлених у результатах діяльності і сталому функціонуванні підприємства, тому фінансова звітність як джерело інформації не втрачає свого значення.

Складання звітності підприємств є завершальним етапом облікового циклу підприємства, яка має відповідати вимогам Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [4], а також П(С)БО та інших нормативно-правовим актам, що регламентують питання формування звітності підприємства. В Україні з метою спрощення процедури подання і подальшої обробки звітності було запроваджено електронну звітність. В Україні навіть створене необхідне нормативно-правове поле для забезпечення таких процесів. Згідно із Законами України "Про електронний документ та електронний документообіг" [5] та "Про електронний цифровий підпис" [6], електронний документ, підписаний електронним цифровим підписом, набуває статусу оригіналу і не потребує паперового підтвердження.

Перехід на електронну систему звітності дає багато нових можливостей самому бухгалтеру.

Основними перевагами подання податкової звітності в електронному вигляді є:

автоматичний розрахунок підсумкових або розрахункових рядків звітності, який зводить до мінімуму арифметичні помилки, і своєчасне оновлення програмного забезпечення при введенні нових звітних форм;

відсутність необхідності відвідування ДПІ;
не витрачаються гроші на бланки;
гарантія правильності документів;
оперативне оновлення податкових бланків;
скорочення термінів проведення перевірки правомірності заявлених до відшкодування сум ПДВ та забезпечення своєчасного їх відшкодування платнику податку;
підтвердження доставки звітності;
конфіденційність інформації;
оперативність;
відсутність дублювання на паперових носіях та її збереження;
відсутність необхідності зберігання паперових звітів і ведення архіву;
можливість отримання електронних актів звірок за розрахунками з бюджетом.
Крім того, з'являється можливість уникнути черги при здачі звітності в кінці терміну і немає безпосереднього контакту платника з податківцем, а значить, і ґрунту для багатьох негативних явищ.

Ще однією з переваг подачі електронної звітності є те, що платник, знайшовши помилку, може подавати звіт повторно (скільки завгодно разів). Прийнятим буде вважатися останній отриманий від платника податків звіт. До кінця терміну можна подати звіт і в паперовому вигляді, і якщо це буде останній документ, то саме він і буде вважатися остаточним (всі попередні версії звітного документа, незалежно від способу подачі, будуть прийняті "до відома").

Для подання до органу державної служби звітності в електронному вигляді необхідно звернутися до органу ДПС за місцем перебування на податковому обліку з метою укладення договору про визнання електронних документів та отримання (у разі необхідності) безкоштовного програмного забезпечення із формування податкової звітності (ОРЗ-"Податкова звітність"). Підготовку звітності також можна здійснювати за допомогою комерційних бухгалтерських програм: "1С-Бухгалтерія", "Бест-Звіт", "Парус".

Але незважаючи на ряд переваг, існують також і недоліки, які стають перешкодою на шляху активного використання електронної звітності.

Перш за все, це соціально-психологічні фактори, звички бухгалтерів до більш традиційного способу подання звітності, їх страх перед невідомістю (нове програмне забезпечення, шифрування підписів і печатка підприємства) [7].

Також необхідно сказати про наявність технічної бази, яка необхідна для підготовки відповідної документації. Як мінімум, повинен бути персональний комп'ютер і вихід в Інтернет. Крім цього, робота буде повністю залежати від провайдера. Завжди можуть статись збої в роботі програмного забезпечення, тим більше, що програмні засоби, що використовуються для того, щоб передавати звітність телекомунікаційними каналами, на сьогоднішній день не ідеальні. А що вже говорити про таке питання, як захист конфіденційної інформації. Це також дуже важливий момент. До такої інформації прийнято відносити будь-які дані, які мають з тієї або іншої причини обмежений доступ. Хоча в більшості випадків спеціальні програми, які використовуються для реалізації електронної звітності, мають достатній рівень захисту конфіденційної інформації. Ну і нарешті, необхідно сказати, що далеко не всі помилки будуть уловлюватися програмами безпосередньо на стадії здійснення контролю.

Таким чином, система подачі податкової та бухгалтерської звітності в електронному вигляді телекомунікаційними каналами зв'язку відкриває якісно новий етап у взаємодії платників податків і податкових органів, забезпечуючи надійний інформаційний обмін між ними. Дана технологія дозволяє передавати будь-які податкові декларації, бухгалтерську звітність в електронному вигляді без дублювання на папері і без відвідування податкової інспекції, використовуючи звичайний доступ в Інтернет. Для підключення до системи достатньо мати звичайний комп'ютер із будь-яким виходом у мережу Інтернет (виділена лінія, стільниковий телефон або звичайний модем).

Отже, електронна звітність значно полегшує роботу бухгалтерів та гарантує автоматичну перевірку документів на виявлення помилок. Але на сьогоднішній день більшість бухгалтерів застосовують традиційний спосіб подання звітності і їм дуже складно звикнути до нового програмного забезпечення, шифрування підписів та печатки підприємства, тому керівники підприємств зі своєї сторони повинні забезпечити їх необхідною інформацією про перелік дій переходу на електронну звітність.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Голов С. Ф. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку: наукова стаття / С. Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 4/2011. – С. 3–12. 2. Жук В. М. Теоретичні основи запровадження галузевих стандартів бухгалтерського обліку / В. М. Жук // Вісник Житомирського державного технологічного університету: наук. журнал / ред. Н. М. Малуґа. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – Випуск 2(52). – 408 с. – (Економічні науки). – С. 23–25. 3. Яремко І. Й. Фінансова звітність підприємств корпоративного типу: стан і перспективи / І. Й. Яремко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка": зб. наук. пр. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2010. – С. 201–207. 4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua. 5. Про електронний документ та електронний документообіг: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15>. 6. Про електронний цифровий підпис Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>. 7. Очеретько Л. М. Проблеми впровадження електронної звітності підприємств / Л. М. Очеретько, А. С. Козицький // Економічний простір. – 2010. – № 38. – С. 126–132.